

Sizi rahatsız etmeye geldim!
Ali Şeriatî

Fecr Yayınları 176
ALİ ŞERİATİ
Bütün Eserleri 28

İslam'ı Tanıma Metodu

Eserin Orijinal Adı
Reveş-i Şenah-tı İslam

Tercüme

Prof. Dr. Derya Örs (1-126, 237-234, 381-410. sh.)
Prof. Dr. Hicabi Kırlangıç (275-315, 411-468. sh.)
Doç Dr. Murat Demirkol (127-236, 316-380, 469-583. sh.)

Editörler

Prof. Dr. Hicabi Kırlangıç
Prof. Dr. Derya Örs

Tashih ve Redakte

Hüseyin Nazlıaydın
Rufi Tiryaki

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.
(Sertifika No: 13178)

ISBN 978-605-5482-43-5

3. Baskı: Ekim 2017

Kapak ve İç Konsept: TN İletişim
Sayfa Düzeni: FCR
Baskı: Aydan Basın Yayın Ltd. Şti.
Örnek Sanayi Sitesi Alinteri Bulv. 364. Sk. No: 4
Tel: 0312. 354 46 27 Ostim/Ankara

FCR Yayın Reklam Bilgisayar

San. ve Tic. Ltd. Şti.

Hacı Bayram Bah. Boyacılar Sok. No: 14/1
Ulus - Altındağ / Ankara
Tel : 0312. 310 08 60
Faks : 0312. 311 47 89
web : www.fcr.com.tr
e-posta: fcr@fcr.com.tr

ALİ ŞERİATİ

İslam'ı Tanıma Metodu

FEQR
Ankara 2017

İÇİNDEKİLER

- 08 Ali Şeriatı
09 Yayıncının Notu
13 Farsça Yayıncının Notu
- 17 BİRİNCİ BÖLÜM**
19 İslam'dan Önce Araplar
23 Yemen Medeniyeti
32 Gassânîler
39 Cahiliye Arapları
43 Din
48 Adnânî Arapları
52 Adnânî Arapları: Dış Dünya ile Bağlantı
58 Adnânî Arapları: Kültür ve Medeniyet
59 Toplum, Hükümet, Gelenek
- 61 İKİNCİ BÖLÜM**
63 İslam'ı Tanıma Metodu
95 Peygamber'in Şahsiyetinin Bazı Özellikleri
Zirvede Bir Salabet, Zirvede Bir Mahubiyet
97 Peygamber'in Yükseklerde Duruşu
98 Köhne Değerleri Yıkması ve Yeni Değerler İnşa Etmesi
102 Peygamber'in Eğitimi
104 Zaaf Halinde Kudret
105 Evin İçindeki Peygamber
106 Mahrumların Dostu Muhammed
108 Peygamber'in İntizamı
112 Peygamber'in Vefatı
127 Hicretten Vefata Dek
127 Okuyucu ile Birkaç Husus
128 Hicret
143 Takip Başladı
145 Kuba'da
147 Şehre Giriş
150 Mescit
155 İkinci Hutbe

- 160 Hayatın On Yılı
160 Hicretin İlk Yılı
160 Hicretin İkinci Yılı
169 Hicretin Üçüncü Yılı
174 Hicretin Dördüncü Yılı
175 Hicretin Beşinci Yılı
180 Hicretin Altıncı Yılı
181 Hicretin Yedinci Yılı
188 Hicretin Sekizinci Yılı
201 Hicretin Dokuzuncu Yılı
205 Muhammed Ölüyor
237 İslam'ın İlk Dönemindeki Bazı Olayların İncelenmesi
252 Peygamber'in Ölümü
275 Selmân-ı Pâk ve İran İslam'ının İlk Maneviyat Tomurcukları
292 Dr. Abdurrahman Bedevî'nin Yazdığı Giriş
297 Louis Massignon
297 Hayatı
298 Eserleri
299 Kişiliği
312 Başlangıç - Medâin ve Kûfe - Selmân'ı Nasıl Araştırmak Gerekir
315 Konunun Özeti
316 1. Rivayetlere ve Eskilerin Sözlerine Dayalı Selman'ın Hayat Hikâyesinin Özeti ve Horovitz'in Eleştirel Görüşünün Analizi
322 2. Selman'ın Müslüman Olmasıyla İlgili Rivayetin Tahlili
326 "Selman Ehlibeittendir" Hadisi
330 Kerdid ve Nekerdid/Yaptınız ve Yapmadınız
333 3. Selman'ın Medain'de Ölümü
333 Abdulkaysoğullarının Müttefiki Olarak Irak'a Gelişi Hakkındaki Varsayımlar
340 El Sanatkârları Sınıfında ve Bazı Dinî Silsilelerde Selmanî İsnat
344 4. Selman'ın Kur'an'ın Nüzulu Konusunda Muhammed Yanındaki Tarihî Rolü
344 Onun Ali ile Birlikte Sonraki Rolü
344 Mim ve Aynı Karşısında Sin'le İlgili Olarak Şiî Gannusî'nin Görüşleri
356 Sonuç
361 Ek-1
361 Aşırı Fırkalar Selmaniye Veya Siniye Hakkında Yayınlanmamış Beş Metin

- 366 Ek-2
366 Kaynaklar Hakkında Bilgiler
366 A. Kaynakların Sınıflandırılması
370 B. Doğu Dillerindeki Kitaplar
372 C. Avrupa Dillerinde
374 İşaretler
375 İmam Rıza'nın Velihtlığı Meselesi Hakkında Kısa Bir İnceleme

381 ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

- 383 Eğitim ve Öğretim Mektebi
383 Mektep
384 Serbestlikler
384 Yaş Serbestliği
385 Başlama Zamanı Serbestliği
389 Eğitim Süresi Serbestliği
395 Bireysel Serbestlik
395 Kafa
396 Dersler
399 Medrese
404 Kurum
404 Ev
404 Medres
404 Hoca Hücresi
405 Kütüphane
407 İdarî Sistem
408 Talebe
408 Sınıfsal Köken
409 Hoca Seçimi
409 Hücrenin Belirlenmesi
409 Medrese Bursu
410 Tahsil Bursu
410 Gelirler
411 Öğrenim Aşamaları ve Bölümleri
412 Ortak Dil
415 Mukaddimât
416 Arap Edebiyatı

- 418 Naklî
420 Cevaz
429 Dirayet İlimi
433 Özgürlük ve Sorumluluk
439 Hariç
454 Eğitim Öğretimde İki Zıt Felsefe
454 Toplum
464 Toplumsal ve İnsanî Eğitim Öğretim Sistemi
465 Realizm Temeli Üzerinde İdealizm
- 469 EKLER**
- 471 İslam Tarih ve Medeniyetini Tanımanın Gerekliliği
485 Çeşitli Dinlerde Tanrı
485 İki Mesih
487 Yahudilikte Tanrı
488 İslam'da ve Dünya Dinlerinde Tanrı
490 Açık ve Kapalı Toplumlarda Dünyagörüşü Kavramı
490 Açık Dünyagörüşü ve Kapalı Dünyagörüşü
492 Sağlıklı Açık Toplum ve Sağlıksız Kapalı Toplum
495 Eski Toplumda ve Yeni Toplumda Biz ve Ben
497 Açık Toplumlarda Yalnızlık ve İntihar
499 Kabile Toplumlarında Totemizm
500 Kur'an ve Bilgisayar
509 Kur'an'ın Mucizeliği Nasıl İspat Edilebilir?
516 Taklidin Esesları
517 Pratik Taktiklerde Esneklik Zarureti
518 Yapmamak Anlamadan Yapmaktan Daha İyidir
525 Aydınların Fikrî Değişimler Eğrisi
530 Âdem'in Yaratılışı
536 İhlâs
536 Din ve Hikmet
537 Kur'an'da Salih Ameller ve İyilikler
562 Arabistan'ın Kültürel Coğrafyası
567 Kur'an'a Bir Bakış
574 Kur'an'da Tabii İlimler
579 Surelerin Adlandırılması

ALİ ŞERİATI

23 Kasım 1933'te Horasan eyaletine bağlı Sebzivar'ın Mezinan köyünde dünyaya geldi. 1950'de Meşhed'deki Öğretmen Koleji'ne girdi. 1952'de Meşhed yakınlarındaki Ahmedâbâd köyünde öğretmenliğe başladı. 1955 yılında Mekteb-i Vâsıtâ'yı yazdı. Ebuzer-i Gıfârî'yi tercüme etti. 1956'da Meşhed Üniversitesi'ne girdi. Ulusal Direniş Hareketi'ne üye olduğundan, babası ve diğer üyelerle birlikte tutuklandı, altı ay tutuklu kaldı. 1959'da Alexis Carrel'den Dua'yı tercüme etti. Üniversiteden başarıyla mezun oldu. 1960'ta Fransa'ya gönderildi, orada sosyoloji ve dinler tarihi üzerine çalıştı. Cezayir Kurtuluş Hareketi'ne aktif olarak katıldı. Bu faaliyetlerinden dolayı Paris'te tutuklandı; bu arada birçok makale, konuşma ve çevirisi değişik dergilerde yayımlandı. Sosyoloji ve dinler tarihi alanında doktorasını tamamlayarak 1962'de İran'a dönerken sınırda tutuklandı; aylarca hapiste kaldı. Hapisten çıktıktan sonra öğretmenlik yapmaya başladı ve Meşhed Üniversitesi ve diğer merkezlerde konferanslar verdi. Hüseyniye-i Irşad 1973 Eylül'ünde kapatıldı. Savak, Şeriatî'yi aramaya başladı. Kendisini bulamayınca babasını tutukladı. Babası bir yıl kadar hapsedildi. Şeriatî teslim oldu ve on sekiz ay hücrede kaldı. 1975-77 arası Savak'ın takibinden sürekli kaçıp başkalarının evlerinde kalarak çalışmalarına devam etti. Sabahlara kadar süren konuşmalar yaptı. 16 Mayıs 1977'de Avrupa'ya hicret etti. Otuz gün sonra İngiliz İstihbaratı'nın yardımıyla Savak tarafından şehit edildi.

YAYINCININ NOTU

Yaynevimiz, Şeriatî düşüncesini külliyyat olarak okurlarına sunmakla önemli bir hizmet vermektedir. Merhum Şeriatî, dünyanın bugün yaşayan iki önemli medeniyeti olan, İslam ve Batı medeniyetini yakından tanıma fırsatı bulmuş ender şahsiyetlerden biridir. Dahası, bir sosyolog gözüyle incelediği konuları, dahiyane bir düşünce işçiliği ile işlemiş ve Fars edebiyatının kendisine kazandırdığı akıcı üslupla ortaya koymuştur. Bilimsel liyakati, özgün bakış açısı, dindarlığı ve inandığı doğrular uğruna can verecek kadar yürekli kişiliği ile sadece İran gençliğini arkasından sürüklemekle kalmamış, dünya Müslümanlarının öze dönüş çabasına katkıda bulunarak bir döneme damgasını vurmuştur. Onun bu özgün ve özgürlükçü tutumu, sadece İslam düşmanlarının tepkisini çekmekle ve onlar tarafından şehit edilmekle kalmamış, dost ve kardeş bildiği Müslümanlardan da çok büyük tepkiler almıştır. Çünkü onun düşünceleri, Batılı saldırı karşısında çok derin ve güçlü bir mukavemet oluştururken İslam geleneğini kirleten ve çöküntüye sebep olan bidat ve hurafelere de ağır darbe indiriyordu. Tabii bu da bilinçsiz kesimler nezdinde İslam'ın kendisine yapılan bir saldırı olarak algılanıyordu.

Kendi tabiriyle içinde doğup büyüdüğü geleneksel Safevî Şiîliğine yönelttiği eleştiriler yüzünden İran'da dışlanırken, Şiî bakış açısı nedeniyle de Sünnî dünyadan önemli tepkiler almıştır. Ancak Şeriatî, her ne kadar Ali Şiası ve Safevî Şiası ayrımı yapsa ve Safevî Şiîliğini eleştirse de eleştirdiği düşünceden bütünüyle kurtulamamış ve söz konusu etkilerle Sünnî dünyanın kabul

edemeyeceği kimi düşünceler serdedebilmiştir. Sahabiler hakkında kullandığı ifadeler hoşgörü sınırını zorlayan kusurlar olarak değerlendirilebilir. Ayrıca yaşadığı çağ ve çevrenin etkisiyle Fransız sosyalistlerinden etkilendiği ve kimi yorumlarında bu etkinin izlerinin görüldüğü de söylenebilir.

Ali Şeriati'nin de her insan gibi hata edebileceğini, hatalarının ve savaplarının sadece kendisini bağlayacağını okuyucunun takdir edebileceğine inanıyoruz. Fecr Yayınevi olarak, ölçümünüzün Kur'an-ı Kerim ve onun numune-i timsali olan Hz. Peygamber (a.s) olduğuna inanıyor, Şeriati de dahil bütün insanların bu ölçüler içinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Onun her görüşünü onaylamadığımız halde eserlerini yayınlıyor, ama katılmadığımız görüşlerine de müdahale etmeyi uygun görmüyoruz. Çünkü böyle bir müdahalenin düşüncelerin doğru anlaşılmasına engel olacağı, bunun da hem yazar hem okur açısından bir hak ihlali sayılacağı kanaatindeyiz. Buna rağmen kimileri, tasvip etmedikleri düşüncelerden dolayı bilinçsiz okuyucuların olumsuz etkileneceği gerekçesiyle vebal alacağımızı düşünebilirler. Fakat biz, genelde Müslüman olmanın, özelde Şeriati okuru olmanın, okuduğu her şeyi kabullenen değil, eleştiren bir seviye gerektirdiğini düşünüyoruz. Dolayısıyla bütün olumsuzluklarına ve kusurlarına rağmen Şeriati'nin o engin birikiminin bizlere çok şey kazandırdığına ve kazandıracığına inanarak eserlerini külliyat olarak yayınlamaya karar vermiş bulunuyoruz. Buna paralel olarak hem Fars hem de Türk edebiyatına vukufiyetiyle temayüz etmiş mütercimlerden oluşan bir heyet oluşturarak eserlerin en az hata ile çevrilmesine de özen gösterdik. Bu nedenle tercümeleler, sadece söz konusu eserleri dağınık vaziyette sunulmaktan kurtarmayacak, Şeriati okurunun liyakatsiz tercümelerden çektiği sıkıntıları da asgariye indirecektir.

Külliyattaki kitapların bazılarında yazara ait olmayan dipnotlar yer almaktadır, İran'daki Dr. Ali Şeriati Eserlerini Derleme Bürosu tarafından eklenen notların sonunda (Derleyen), yayınevi-

miz tarafından ilave edilen notların sonunda (Fecr), mütercimlerin ilave ettiği notların sonunda ise (Çev.) ifadeleri kullanılmıştır. Bunların dışındaki dipnotlar Ali Şeriatî'ye aittir.

Bütün hassasiyet ve çabamıza rağmen, insan olmamız hasebiyle gözümüzden kaçan kusurlar olursa okurumuzdan özür diler, eleştirilerine müteşekkîr kalırız. Bu vesileyle Şeriatî'ye Allah'tan rahmet diler; başta değerli mütercimler olmak üzere, editörlere, tashih ve redakte heyetine ve eserlerin sizlere ulaşmasında emeği geçen bütün dostlara gönülden teşekkür ederiz.

FECR YAYINEVİ

FARŞA YAYINCININ NOTU

Bu derleme, aşağıda olduğu gibi her biri bazı bölümler içeren  bölüm ve sekiz kısımdan meydana gelen “Ekler” bölümünden oluşturulmuştur:

Birinci Bölüm:

1- İslam’dan önce Araplar: Büyük ğretmenin Meşhed Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’ndeki şifahi derslerinden oluşan bir bölümdür. Maalesef ğretim yılı tarihi ve ders başlığı belli değildir. Bizim asıl kaynağımız, aynı zamanda söz konusu fakülte öğrencileri tarafından düzenlenmiş ve çoğaltılmış olan yazılardır.

İkinci Bölüm:

1- İslam’ı Tanıma Metodu: Hş. 1347 yılı Aban ayının  ve dördünde ardışık iki gecede Hüseyniye-i İrşad salonunda bu başlık altında verilmiş bir konferanstır. Yukarıda anılan metin, bizzat öğretmenin gözetiminde düzenlenmiş ve Derleme Bürosu, onu söz konusu konferans kaseti ile karşılaştırdıktan sonra sadece bir parça zaruri düzeltmeler yapmıştır.

2- Peygamberin şahsiyetinin Bazı zellikleri: Bu bölüm, şehidin ömrünün son yıllarındaki özel oturumların birinde gerçekleştirilmiştir. Bu konuşma kasetinin “Peygamberin Doğumu” adıyla bilindiği dikkate değer. Bu başlığın seçilmesinin sebebi, sadece bu konuşmanın Peygamberin doğum gününe tesadüf etmiş olmasıdır. Başlık tarafımızdan değiştirilmiştir.

3- Hicretten Vefata Dek: Bu bölüm, peygamberliğin 15. yüz yılının başlangıcı münasebetiyle Tahrir alanında meydana getiril-

miş ve bundan önce makaleler mecmuasında “Peygamberlerin Sonuncusu Muhammed” adıyla iki cilt hâlinde HŞ. 1348 yılının Şehreyur ayında yayınlanmıştır. Yukarıdaki metnin birçok bölümü her ne kadar 30 numaralı (Meşhed İslambilimi) Eserler Mecmuasının bazı bölümlerinden özetlenmiş ve daraltılmış olsa da gerçekte yeni konuların varlığı, onun buraya yerleştirilmesini gerektiriyor.

4- İslam'ın İlk Dönemindeki Bazı Olayların İncelenmesi: Bu bölüm, Meşhed Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde HŞ. 1346-1347 öğretim yılında “İslam Tarihi” adı altında ders olarak verilmiş şifahi konuşmanın bir parçasıdır.

5- Selman-ı Pak: Bu eser, Profesör Luis Massignon tarafından yazılmış ve Şehit Öğretmen tarafından Farsçaya tercüme edilmiştir. Bu bölüm, söz konusu eserin tercümesine bir ilavedir ve aşağıdaki konuları ihtiva etmektedir:

a) Doktorun önsözü

b) Doktor Abdurrahman Bedevî'nin Doktor tarafından tercüme edilen önsözü

c) Massignon'un biyografisinin ve eserlerinin Doktor tarafından tanıtımı

d) (Sorbon Üniversitesi hocası ve Massignon'un arkadaşı ve meslektaşı) Profesör Henry Corbin'in Tahran Üniversitesi'ndeki Konuşması. Belirtilmesi gerekir ki bu konuşma bizzat Doktor tarafından tercüme edilmemiş olmasına rağmen Doktorun ona işaret etmesi ve okuyucuların Profesör Massignon'u oldukça çok tanınması ve böylece teselsülü korumak sebebiyle onu gizlemekten kaçındık.

6- İmam Rıza'nın Veliahtlığı Meselesi Hakkında Kısa Bir İnceleme: Hapisten kurtulduktan sonra hemen Kum şehrinde sevenlerinden birinin evinde gerçekleştirilen özel bir konuşmadır.

Üçüncü Bölüm:

1- İslamî Eğitim ve Öğretim: Bu bölüm, Şehit Öğretmenin

Meşhed Üniversitesi'nden tasfiye edildikten sonra Bilimler Bakanlığı için yazmış olduğu bir araştırma risalesidir.

Ekler:

1- İslam Tarih ve Medeniyetini Tanımanın Zarureti: Bu kısmın ana kaynağı, Öğretmenin Meşhed Üniversitesi'nde İslambilim başlığı altında dört oturumda gerçekleştirilen ilk derslerinde öğrencilerin tuttuğu notlardır. Bu notlar çeşitli konuları ihtiva ettiği için onların bir kısmı, "Çeşitli Dinlerde Tanrı" ve "Açık ve Kapalı Toplumlarda Dünyagörüşü Kavramı" bu bölümden ayrılmıştır.

2- Çeşitli Dinlerde Tanrı: Birinci kısmın açıklamasına müracaat ediniz.

3- Açık ve Kapalı Toplumlarda Dünyagörüşü Kavramı: Yine birinci kısmın açıklamasına müracaat ediniz.

4- Kur'an ve Bilgisayar: El ile yazılmış olan bu kısım, bundan önce metindeki bazı değişikliklerle iki şekilde basılmıştır. Asıl el yazısı bulunamadığı için -diğer baskıya göre daha tam olan- İrşad Yayınları tarafından yayınlanmış metni kaynak olarak kullandık.

5- İslamî Meselelerde Şekil ve Muhteva İlişkisi: HŞ. 1355 yılındaki özel bir oturumdaki konuşmanın başından ve sonundan bir bölümdür. Onun orta kısmı daha önce "Hak Kapısına Varlık Tokmağını Vurmak" başlığıyla Külliyyatın 2. Kitabında basılmıştır.

6- Kur'an'da Salihalar ve Haseneler: Bu kısım da birinci bölümü "Miraç ve İsrâ" adıyla Külliyyatın 2. Kitabında yayınlanan özel bir konuşmanın ikinci bölümüdür.

7- Arabistan'ın Kültürel Coğrafyası

8- Kur'an'a Bir Bakış: Meşhed Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde verilen "İslamî Bilgiler" dersinden bir bölümdür.

Sonunda aşağıdaki hususların hatırlanması zaruridir:

1. Konunun daha iyi anlaşılması için Derleyen tarafından eklenmesi gerekli görölen kelime veya kelimeler [ ] içinde belirtilmiştir.

2. Kasette kelime veya kelimelerin duyulamadığı veya hatta tahmin edilemediğı yerlerde onların yerine ...* işareti konulmuŐtur.

3. Doktor ile katılımcılar arasında geöen soru-cevap Őeklindeki diyaloglarda sorular özetlenmiş, kapalı veya gereksiz diyaloglar atılmış ve onların yerine bazı paragrafların başında ... (üö nokta) kullanılmıştır.

Şehit Öğretmen Doktor Ali Şeriatı'nın Eserlerini Derleme ve
Düzenleme Bürosu (Derleyen)